

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема „Ангио-оптична кохерентна томография при пациенти с макулна дегенерация, свързана с възрастта”

на д-р Владимир Николов Ставрев

научен ръководител Проф. Нели Сивкова, д.м.

от проф. Ива Тодорова Петкова, д.м.

Макулната дегенерация свързана с възрастта е заболяване, което е в центъра на изследванията в офталмологията в последните 15-20 години. До голяма степен това е свързано и с новите диагностични възможности, които включват въвеждането на OCT в рутинната практика. Последните постижения в това отношение / ангио-OCT / дават възможност за по-пълно изследване на съдовата мрежа на ретината и хориоидеята неинвазивно и в комбинация с ФА и SD- OCT улесняват значително офталмолога в процеса на диагностиката и лечението на МДСВ.

Дисертационният труд е разработен на 185 страници, от които 60 стр. литературен обзор, 2 стр. Цел и задачи, 21 стр. Материал и методи, 54 стр. Резултати и обсъждане и 40 стр. обобщение, изводи, приноси, приложения и библиография.

Литературният обзор подробно изяснява последните данни по отношение на етиология и патогенеза, епидемиологични данни и рискови фактори за МДСВ. Клиничната находка при различните форми на МДСВ е разяснена в светлината на най-новите данни в световната литература. Освен познатите два типа неоваскуларна мембрана / тип 1 и 2 / подробно са описани ретиналната ангиоматозна пролиферация / тип 3 / и полипоидалната хориоидална васкулопатия / тип 4 /. След излагане на

клиничните характеристики на двата вида МДСВ се отделя подобаващо място на различните класификации, които се опитват да систематизират както клиниката, така и стадия на развитие на болестта. Следва преглед на диагностичните възможности при МДСВ, които включват фундусовата фотография, фундусовата автофлуоресценция, флуоресцеиновата ангиография и ОСТ при различните форми на заболяването. Подчертава се, че „златният стандарт „ ФА дава обобщени данни за съдовата мрежа на ретината, което в много случаи не може да отдиференцира локализацията на патологичния процес“. В съчетание с нейната инвазивност и наличието на странични реакции тя отстъпва в ежедневната практика на неинвазивните и по-бързи за изпълнение ОСТ и ангио-ОСТ. По същата схема е разгледана и ролята на ICGA в диагностиката на патологичния процес. Основно място в обзора заема описанието на ОСТ и ангио-ОСТ в диагностиката на двете форми на МДСВ. Независимо от големите възможности на ОСТ свързани с неговата висока специфичност, в обзора се посочва, че съществуват случаи на висок процент фалшиво-позитивни резултати. Основно място в обзора заема описанието на ангио-ОСТ и неговата роля в диагностиката на видовете МДСВ. Описани и илюстрирани са находките при всички видове неоваскуларни мембрани и в зависимост от техните характеристики се прави заключение за тяхната активност. Основен недостатък на метода е слабата му прониквателна способност в по-дълбоките слоеве на ретината особено в случаите на екраниране от неоваскуларната мембрана. Като заключение от обзора се оформя необходимостта от последващи проучвания както за физиологичните находки, така и за динамиката на патологичния процес, особено за проследяване на резултатите от прилаганото лечение.

Целта на дисертационния труд е: „Да се изследва клиничната зависимост и определи диагностичната стойност на ангио-ОСТ при пациенти със суха и влажна форма на МДСВ, да се оценят предимствата и недостатъците на метода и неговото приложение в рутинната практика“. За изпълнението на тази цел са предвидени изследвания на хора без клиника на МДСВ / 2 контролни групи от здрави индивиди под и над 55 години /, изследване на съдовата мрежа на ретината и хориокапилариса при пациенти със суха и влажна форма на МДСВ. Две от задачите включват

и сравнение на ангио-ОСТ с резултатите от ФА и ОСТ по отношение на чувствителност и специфичност на метода.

В изследването са включени 146 пациенти / 146 очи / с МДСВ и две контролни групи от 50 души / 50 очи / под 55 годишна възраст и 66 души / 66 очи / на възраст над 55 години. Разпределението по групи е равномерно съответно с изискванията на статистическата обработка. Като недостатък на офталмологичното изследване на пациентите намирам това, че не е изследвана зрителната острота за близо, което е особено важно при заболявания на макулата. Извършена е ФА, ОСТ и ангио-ОСТ. От количествените показатели са изследвани зрителна острота, централна и средна фовейна дебелина, тотален макулен обем, височина на отлепването на РПЕ, дебелина на хориоидеята, количествени показатели за повърхностния съдов плексус и ФАЗ и размер на неоваскуларната мембрана. От категоричните признаци са изследвани наличието на отлепване на РПЕ, наличие на отлепване на невроепитела, наличие на интравитреална течност и интегритета на елипсоидната зона.

Резултатите от проучването са представени заедно с обсъждането и следват поставените задачи. Установено е че няма разлика между контролните групи здрави индивиди по отношение на площта, периметъра и формата на ФАЗ, както и разлика в плътността на повърхностния плексус на ретината. Такава разлика се наблюдава с напредване на възрастта свързано с изтъняване на ретината и намаляване на плътността на съдовете. Този резултат е получен при статистическата обработка на обединената група здрави индивиди.

При групите начална и интермедиерна суха форма на МДСВ не е наблюдавана разлика в изследваните параметри на ФАЗ. Такава се вижда отчетливо при наличието на географска атрофия като тази промяна започва в интермедиерния стадий на болестта. Пациентите с географска атрофия показват значително намалена съдова плътност в повърхностния плексус на ретината в сравнение със здрави лица и с пациенти с интермедиерна форма на болестта.

Резултатите при изследване на влажната форма на МДСВ показват най-често окултна форма на неоваскуларната мембрана с морфологични

видове „медуза“ или „ветрило“, които представляват активната форма на мембраната. Ниската зрителна острота при активната CNV корелира с наличието на суб- или интравитреална течност, а при латентните форми – на нарушение на елипсоидната зона и на РПЕ.

Изводите от работата са 10 и са основно в три групи:

1. Изследване на здрави индивиди и промените в тях във връзка с възрастта.
2. Промени, свързани с неексудативна форма на МДСВ, които показват различна степен на изтъняване на ретината и увеличаване на площта на ФАЗ, както и промени в плътността на съдовата мрежа в интермедиерния стадий.
3. Морфологични характеристики на неоваскуларните мембрани и корелацията им с функционалните промени.

Като най-важен извод от получените резултати намирам заключението, че има много добра съгласуваност и съпоставимост при използването на различните диагностични методи – ФА, ОСТ и ангио-ОСТ. Допълвайки се тези методи дават възможност да се получи едно по-добро разбиране на патологичния процес и ефекта от провежданото лечение. Изводите от дисертационния труд съответстват на поставените в началото задачи.

Добре подредени са приносите от дисертационния труд. Може да се каже, че дисертационният труд е добре замислен, прецизно изпълнен и логично представен на добър литературен български език. Във връзка с него са представени пет публикации и шест научни съобщения. Приложени са документите на проучването – информирани съгласия, протоколи, схеми и др. Таблиците и фигурите са представени в хода на изложението.

Библиографията включва 477 заглавия, които разбираемо са в най-голямата си част от последните 10-15 години.

Заключение: Дисертационният труд на д-р Ставрев „Ангио-оптична кохерентна томография при пациенти с макулна дегенерация, свързана с възрастта“ представлява завършено проучване на макулната дегенерация свързана с възрастта, което дава нови данни за характеризиране на

патологичния процес. То притежава всички качества за покриване на критериите за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

05.09.2020

София

Проф. И.Петкова, д.м.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'И.Петкова', written in a cursive style.